

Κατοικώντας στον Ελαιώνα: «Κατασκευή» της κοινότητας και εκφάνσεις του κοινωνικού κεφαλαίου στις γειτονιές του Ελαιώνα.

Εκκινώντας από τη θεωρία του Anthony P. Cohen για την κοινότητα ως σχεσιακή «κατασκευή νοήματος», εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι κάτοικοι των οικιστικών νησίδων του Ελαιώνα νοηματοδοτούν την έννοια της κοινότητας και ταυτίζονται με αυτήν ενώ ταυτόχρονα την οριοθετούν αντιτιθέμενοι σε μια άλλη ομάδα. Διερευνώνται οι υποκατηγορίες κοινοτήτων που μπορεί να υφίστανται στο εσωτερικό της χωρικά εντοπισμένης τοπικής κοινότητας και στη συνέχεια εξετάζεται ο τρόπος που αυτές επιδρούν στην παραγωγή κοινωνικού κεφαλαίου. Αντλώντας κυρίως από τη θεωρητική προσέγγιση του κοινωνικού κεφαλαίου του Robert D. Putnam, η μελέτη επικεντρώνεται σε ορισμένες εκφάνσεις του, όπως αυτές εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας.

Στην περιοχή εντοπίζουμε διάσπαρτες, σε ένα αστικό ασυνεχές, οικιστικές νησίδες οι οποίες απαντούν σε διαφορετικούς τύπους κατοικίας όσον αφορά τον τρόπο παραγωγής τους: συγκροτήματα οργανωμένης δόμησης από κρατικό φορέα (ΟΕΚ), συγκροτήματα που έχουν παραχθεί από ιδιωτική πρωτοβουλία, καθώς και κάποια οικιστικά σύνολα που παράχθηκαν ύστερα από αυθαίρετη ιδιωτική πολεοδόμηση σε πρώην μεγάλες εκτός σχεδίου εκτάσεις γαιοκτημόνων. Για όλα τα παραπάνω φάνηκαν ενδείξεις για το ότι ο τρόπος αυτής της παραγωγής, η έλλειψη ή μη σχεδιασμού, καθώς και η ποιότητά του επιδρούν ποικιλοτρόπως στην κατασκευή της έννοιας της κοινότητας από τους οικιστές, στην παραγωγή κοινωνικού κεφαλαίου και εντέλει στη δημιουργία ή μη ζωντανών αστικών γειτονιών.

Στο πλαίσιο της υπάρχουσας προβληματικής περί του νευραλγικού χαρακτήρα του Ελαιώνα και των προοπτικών ανάπτυξής του, τίθενται ερωτήματα σχετικά με την προοπτική ενίσχυσης, αναβάθμισης και πιθανόν διεύρυνσης των υφιστάμενων περιοχών κατοικίας, με σκοπό την τόνωση του πολυλειτουργικού χαρακτήρα της περιοχής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά σήμερα το ζήτημα αυτό καθώς, με την προσφυγική κρίση, χωροθετήθηκε εδώ το hot spot του Ελαιώνα το οποίο μοιάζει να μετατρέπεται σε προσφυγικό καταυλισμό μόνιμης διαμονής, αποτελώντας πλέον μια νέας μορφής οικιστική νησίδα.

ΕΛΙΝΑ ΠΟΥΛΟΥ Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, ΥΔ Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ.